

Ewa Jasiuk

Wydział Prawa i Administracji

Uczelnia Łazarskiego

e-mail autora: ewa.jasiuk@lazarski.edu.pl

**RECENZJA KSIĄŻKI *GLOBALIZACJA WSPÓŁCZEŚNIE.
KOMPONENTY I CECHY CHARAKTERYSTYCZNE,*
RED. RADOSŁAW MALIK, ANNA ANETTA JANOWSKA,
ROMAN WOSIEK,
OFICyna WYDAWNICZA SGH, WARSZAWA 2018**

Recenzowana monografia stanowi publikację jubileuszową przygotowaną dla prof. zw. dr hab. Anny Zorskiej. Pani Profesor to autorytet, osoba o niekwestionowanym i uznanym dorobku naukowym, na który składa się ponad 150 publikacji, a także o wszechstronnych zainteresowaniach, dzieląca swój czas zawodowy na pracę naukową i organizacyjną. Głównym miejscem aktywności akademickiej Pani Profesor przez długie lata była Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, gdzie kierowała Zakładem Międzynarodowej Polityki Ekonomicznej w Instytucie Studiów Międzynarodowych w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym.

Książka ta ma zatem szczególny charakter i wyjątkowe znaczenie. Świadczy o tym jej struktura – pierwsza część składa się z dziesięciu merytorycznych rozdziałów, natomiast druga zawiera biogram Pani Profesor, zdjęcia oraz teksty wspomnieniowe. Cechami omawianej monografii są środowiskowy charakter i różnorodna tematyka, która dotyczy globalizacji, gospodarki globalnej i ekonomii międzynarodowej. W książce kompleksowo omówiono zjawiska w skali makro-, mezo- i mikroekonomicznej. Celem redaktorów było zestawienie takich rozdziałów, które odpowiadałyby

zainteresowaniom badawczym i osiągnięciom naukowym Pani Profesor Zorskiej. Dlatego też w opracowaniu znalazły się rozdziały odnoszące się do zagadnień takich, jak globalizacja i globalna gospodarka oraz ekonomia międzynarodowa, zwłaszcza: rozwój nowych potęg gospodarczych (BRIC), biznes międzynarodowy, w tym korporacje transnarodowe, rozwój gospodarki opartej na wiedzy, innowacje. Jednocześnie należy zauważyć, że monografia niewątpliwie wypełnia niszę na rynku wydawniczym, jest ponadto skierowana do bardzo szerokiego kręgu odbiorców i obejmuje tematy, które cieszą się dużym zainteresowaniem przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Tytuł monografii wskazuje kierunek i przedmiot omawianych badań.

Książka składa się z dziesięciu rozdziałów merytorycznych, mających w większości wspólną strukturę, którą tworzą: streszczenie, wstęp, analiza merytoryczna wybranego zagadnienia, podsumowanie, bibliografia. Taki układ uważam za poprawny i logiczny.

Lektura recenzowanej monografii przekonuje, że warto łączyć teorię i doświadczenie. Jest także dowodem zarówno dynamiki naukowej młodej kadry, jak i zaangażowania doświadczonych pracowników naukowych. Zagadnienia poruszane w poszczególnych rozdziałach wiążą się z aktualnymi problemami.

Rozdział pierwszy, autorstwa Katarzyny Żukrowskiej, zatytułowany *Brexit – płaszczyzna retrospekcji roli Wielkiej Brytanii w integracji regionalnej w Europie*, został poprzedzony słowami skierowanymi do Pani Profesor Zorskiej. Należy docenić podjęcie się przez autorkę analizy tak aktualnego zagadnienia. Postawiła ona skłaniające do przemyśleń pytania badawcze, które następnie zweryfikowała w toku przeprowadzonych badań własnych. Rozdział ten jest swego rodzaju kompendium wiedzy na temat roli Wielkiej Brytanii w integracji w Europie w aspekcie brexitu.

Z kolei rozdział drugi zatytułowano *Imperium brytyjskie – pionier globalizacji?* Jego autor, Wojciech Morawski, postawił słuszną tezę, że globalizacja, powodując niewątpliwie przyspieszenie rozwoju gospodarki światowej, uruchamia równocześnie groźne mechanizmy autodestrukcji. Z uwagi na stopień złożoności poruszanych zagadnień przychyliam się do tych stwierdzeń autora. Założył on także, że analizowanie imperialnych doświadczeń brytyjskich może pomóc w zrozumieniu współczesnych procesów tam zachodzących. Autor przyjął bardzo szeroki okres badawczy, swoje rozważania rozpoczął bowiem od ery kolonialnej. Jednak należy stwierdzić, że jego praca jest rzetelna i bardzo twórcza.

Rozdział napisany przez Izabelę Zawislińską (*Nierówności społeczne we współczesnej gospodarce światowej – ujęcie retrospektywne i modernizacyjne*) zawiera rozważania dotyczące istoty nierówności społecznych, ich przyczyn, złożoności sytuacji, którą powodują, i problemów, które mogą powstawać w ich wyniku. Autorka na wstępie rozważań przeprowadziła dość szczegółowy przegląd najważniejszych teorii dotyczących tego zjawiska oraz wyciągnęła trafne wnioski na podstawie zaprezentowanych

danych statystycznych. Jednocześnie słusznie zauważyła: „Nierówności społeczne nie są problemem państw rozwijających się, a kapitalizm nie wykazuje naturalnej zdolności do ich eliminowania, jak przez wiele dziesięcioleci uważano w przeszłości”. Mając to na uwadze, stwierdziła, że „niezmiernie ważne jest, aby narzędzia stworzone do pomiaru nierówności społecznych wykorzystywane były w odpowiedni, niezidealizowany i niezindoktrynowany sposób”.

Oktawian Nowak w rozdziale czwartym, zatytułowanym *Rola państwa w zakresie ochrony wartości niematerialnych firmy działającej globalnie*, dotyczy bardzo istotnej dziś w kontekście funkcjonowania podmiotów gospodarczych problematyki ochrony wartości niematerialnych kluczowych w budowaniu przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw na rynku. Autor słusznie swoje przemyślenia sprowadził do zasobów niematerialnych organizacji w formie poufnych informacji biznesowych, tj. tzw. tajemnic przedsiębiorstwa. Prowadzone rozważania oparł na tezie, że najważniejszym zadaniem państwa powinno być ustanowienie takich instytucji, które zapewniają względnie niskie koszty transakcji, a przede wszystkim niskie koszty egzekwowania praw własności intelektualnej. Autor sprawnie zdefiniował istotę poufnych informacji biznesowych i podał ich liczne przykłady. Na koniec swoich rozważań odniósł się do problematyki instytucjonalnych uwarunkowań ochrony tajemnic przedsiębiorstw w walce z nieuczciwą konkurencją i zamiaru zwiększenia skłonności do inwestycji oraz innowacji. Celnie zauważył także, że istniejące przepisy prawa w zakresie ochrony tajemnic przedsiębiorstwa nie zapewniają równego poziomu ochrony w skali międzynarodowej, co przekłada się na stopień rozwoju badań w tym zakresie i rozpowszechniania innowacyjnej wiedzy. Autor prawidłowo dostrzegł w tym obszarze kluczową rolę państw.

Z kolei Anna Anetta Janowska w rozdziale piątym podjęła się próby zidentyfikowania poszczególnych elementów umiędzynarodowienia branży fonograficznej oraz jej globalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem okresu intensywnych przemian technologicznych związanych z rewolucją cyfrową. Autorka dokonała analizy historycznej problemu. Rozpoczęła rozważania od pierwszego okresu międzynarodowej ekspansji, skończyła natomiast na globalizacji branży fonograficznej w czasie rewolucji cyfrowej. Autorka bardzo trafnie stwierdziła w podsumowaniu: „Obecnie może się wydawać, że dostęp do muzyki jest za sprawą Internetu jeszcze łatwiejszy i tańszy, również na poziomie ponadnarodowym. Tymczasem ze względu na ograniczenia w zakresie prawa autorskiego legalna dystrybucja muzyki przypomina system tradycyjny”.

W następnym rozdziale Radosław Malik przedstawił wyniki analizy i syntezy wybranych kierunków oddziaływania globalizacji na rynki pracy. Autor wykorzystał do tego klasyfikację uczestników globalizacji autorstwa Pani Profesor Zorskiej.

Analizie poddał: państwa, korporacje transnarodowe, międzynarodowe organizacje gospodarcze i organizacje pozarządowe. Przedstawił ponadto imponujące osiągnięcia naukowe Pani Profesor. Omówił także rolę państw w obszarze liberalizacji politycznej i gospodarczej, która wpłynęła na powstanie przestrzeni do bardziej swobodnego przepływu kapitału, towarów, usług i ludzi oraz wiedzy, a także na rozprzestrzenianie się innowacji organizacyjnych i technologicznych dotyczących rynków pracy w skali światowej. Autor podkreślił znaczenie w tym obszarze międzynarodowych organizacji gospodarczych. Ukazał także rolę korporacji transnarodowych w zakresie globalizacji pracy, zwłaszcza delokalizacji działalności gospodarczej oraz rozwoju technologii wspierających robotyzację przemysłu i automatyzację usług. Autor słusznie zachęcał do prowadzenia dalszych badań w obszarach będących przedmiotem jego rozważań.

Rozdział siódmy, autorstwa Ewy Gwardzińskiej, zatytułowano *Standaryzacja świadczenia usług w UE na podstawie dyrektywy usługowej*. Z uznaniem należy odnieść się do bardzo trafnego przedstawienia przez autorkę problemów, które występują w kontekście swobody świadczenia usług ze względu na niejednolite regulacje prawne. Autorka dokonała szczegółowej analizy przepisów dyrektywy usługowej przyjętej 12 grudnia 2006 r. i zauważyła, że „reguluje ona szerokie spektrum usług, gdyż odnosi się do wszystkich usług, które z natury ekonomiczne, obejmują 65% działalności usługowej i stanowią łącznie 45% unijnego PKB”. Odniosła się także do systemu uznawania kwalifikacji usługodawców i europejskiej legitymacji zawodowej.

Na szczególnie wyróżnienie zasługuje rozdział autorstwa Agnieszki Gryzik, która omówiła funkcjonowanie instytutów badawczych w Polsce i w wybranych krajach (USA, Niemczech i Korei Południowej) w kontekście transferu technologii. Problematyka ta ma ogromne znaczenie dla badaczy z Polski. Autorka dokonała analizy funkcjonowania instytutów badawczych, ukazując rolę tych jednostek m.in. w zakresie wykorzystywania w praktyce rezultatów prowadzonych w nich badań i prac rozwojowych. Należy stwierdzić, że charakteryzowane państwa zostały wybrane trafnie. Jednocześnie autorka pokazała, że obowiązują w nich inne niż w naszym kraju uwarunkowania prawne i organizacyjne.

W rozdziale dziewiątym Iwona Pollmann przedstawiła rolę uczelni wyższych w narodowym systemie innowacyjnym Chińskiej Republiki Ludowej. Trafność doboru tematu należy uzasadnić faktem, że literatura dotycząca tej kwestii jest w naszym kraju bardzo uboga, oraz tym, iż osiągnięcia chińskich naukowców w zakresie międzynarodowych publikacji naukowych i wskaźników cytawalności są imponujące. Autorka zauważyła, że w narodowym systemie innowacyjnym Chin uczelnie wyższe odgrywają pierwszoplanową rolę i w istotny sposób przyczyniają

się do podnoszenia innowacyjności gospodarki kraju. Syntetycznie scharakteryzowała także chiński system edukacji i omówiła reformy narodowego systemu innowacyjnego z ostatniej dekady XX w.

Autorem ostatniego rozdziału, zatytułowanego *Przenoszenie usług finansowo-księgowych przez KTN do Polski oraz konsekwencje ekonomiczne tego procesu*, jest Miłosz Aleksander. Słusznie zauważył on, że „[p]rzenoszenie nowoczesnych usług biznesowych do Polski jest obecnie ważnym procesem gospodarczym” i także szeroko opisywanym w literaturze przedmiotu. Autor podjął się omówienia bardzo aktualnego i ciekawego tematu. Należy także podkreślić prawdziwość zaprezentowanych przez niego danych, z których wynika, że Polska jest traktowana jako atrakcyjna lokalizacja przede wszystkim dla krajów regionu Europy Zachodniej, natomiast usługi biznesowe są realizowane głównie przez centra usług wspólnych (*Shared Service Centers*). Na szczególną uwagę zasługuje odmiennność jego podejścia od obserwowanego dotychczas w literaturze przedmiotu. Autor dokonał analizy poszczególnych obszarów usług biznesowych, koncentrując się przede wszystkim na usługach finansowo-księgowych. Po lekturze tego rozdziału czytelnik zostaje jednak z szeregiem wątpliwości i pytań, jeśli chodzi o zagadnienia wskazane w tytule rozdziału. Autor zajął się także zagadnieniem offshoringu usług finansowo-księgowych w aspekcie jego znaczenia dla polskiej gospodarki.

Wszystkie rozdziały cechuje wysoki poziom merytoryczny. Autorzy zgromadzili odpowiedni materiał i przestudiowali bardzo szczegółowo zagadnienia zarysowane w tytułach swoich tekstów. Wyniki badań przeprowadzonych przez autorów poszczególnych rozdziałów zostały trafnie zinterpretowane i mają wartość użyteczną.

Na zakończenie rozważań należy stwierdzić, że podjęty przez redaktorów trud stworzenia opracowania kompleksowo ujmującego problematykę zaowocował nową wiedzą zarówno pod względem teoretycznym, jak i praktycznym. Opracowanie uważam za wartościowe i znaczące dla rozwoju wiedzy oraz zwiększania świadomości kompetencyjnej w obszarze podejmowanej w publikacji problematyki. Myślę, że z całą pewnością stanie się inspiracją do dalszych badań. Reasumując: omawiana monografia jest opracowaniem wieloaspektowym i dotyka różnych wątków. W tym – zdaniem recenzenta – tkwi znaczący walor omawianej książki, a dokonany przez redaktorów odpowiedni dobór tematów zasługuje na pełne uznanie.